

Frank Salser State Bank

"GLAS NARODA"

SLOVENIAN DAILY
Printed and Published by
FRANK SAKSER, President
LOUIS BENEDEK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
88 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno in vsak dan.

Ena leto vnaprej	Ena leto vnaprej	Ena leto vnaprej
Ena leto vnaprej	Ena leto vnaprej	Ena leto vnaprej
Ena leto vnaprej	Ena leto vnaprej	Ena leto vnaprej

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Every Sunday and Holiday
Subscription yearly \$5.00

Advertisements on Agreement.

Bested brez podpisov in podpisov na ne pridobujejo. Denar naj se blagovno pošilja po Money Order. Pri sprejemanju kratek naročnikov predplačila, da se nam tudi predplačila bivašmo namani, da hitreje odjemamo naročnika.

GLAS NARODA
88 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2274

VLADA TEMELJEČA NA SILI

Angleški državni tajnik za Indijo, S. Montagu je rekel v nekem govoru v Londonu, da je tudi angleška vlada za takozvani "svaradž" ali samovladavo v Indiji, da pa Indijci mislijo, da bodo hitreje deležni te samovlade potom krvave revolucije.

Rekel je nadalje, da je napredek mogoč le potom evolucije, ne pa potom revolucije. Vsled tega je naloga indijske vlade zatreti vsak poskus upora.

To je hinavščina kot jo je bilo še redkokdaj čuti iz ust angleških imperijalistov, ki vzdihujejo pod takozvanim bremenom belega moža.

Montagu ve zelo dobro, da ne more biti samostojna ali samovladajoča se Indija nikdar družabnik angleške imperije. On ve, da je to popolnoma nemogoče, ker sovražni indijski narod Anglijo radi krivice, katere mu je prizadel, radi krivice, ki so večje kot se jih je še kdaj prizadelo kakemu narodu v celem poteku človeške zgodovine.

Indijski narod sovraži Anglijo, ker je uničila vse, kar je drago kakemu rodu ali plemenu. Uničila je njegovo kulturo, vzgojo, poljedelstvo, industrijo, trgovino, prosperiteto, respekt da samega sebe in milijone in milijone človeških življenj.

Ničesar ni v zapiskih človeškega plemena, kar bi se dalo primerjati z uničevanjem življenja s pomočjo lakot v Indiji, povzročenih od angleške zlovlade in ropa, organiziranega v velikanskem obsegu.

Tri in trideset milijonov ljudi je umrlo v Indiji od lakote pred štirimi leti, ker je Anglija s silo vzelo Indijo na milijone ton žita, ki bi zadostovalo za prehrano milijonov, ki so morali umreti od lakote leta 1918.

Sovraštvo indijskega naroda do Anglije je nespravljivo, kajti Anglija je uničila veliko indijsko kulturo. To je bila sijajna kultura, ki je imela ozadje štirih tisoč let in ki se je odlikovala v modroslovju, umetnostih in znanostih. To je bila kultura, na katero bi bilo lahko ponosno vsako drugo pleme.

Sovraštvo Indije je neizbrisno, kajti Anglija je, kakor hitro je mogla storiti to, namenoma uničila vzgojne naprave Indije, na temelju katerih je znalo 66 odstotkov prebivalstva čitati in pisati pred sto in petdesetimi leti, ko je obstajala Anglija še iz skoro samih anal-fabetov.

Ko so se Angleži polastili Indije, je cvetelo poljedelstvo in sta cveteli industrija in trgovina. Bogastvo Indije je postalo pregovor po celem svetu. Kot najbolj okrutni krvose, ki je kdaj zavzel obliko vlade, pa je pričela Anglija pretakati kri Indije v svoje lastne žile ter ja pretakala skozi sto in petdeset let. Tekom zadnjega stoletja je bila kri Indije temelj industrijskega in trgovskega napredka Anglije.

Danes pa se pripravljajo Indija, skoro izkrvavljena in onemogla, na to, da se oprosti počasneje izkrvavljenja in davljenja ali da pogine naenkrat.

Iz vseh teh razlogov je znano indijskemu tajniku, da ne bo ostala Indija niti za en trenutek v angleškem imperiju, kakor hitro bo imela toliko telesnih moči, da se oprosti oprijema tega imperija. On ve dobro, da bi samo-vlada, to je možnost organiziranja, takoj dala tri-sto milijonov ljudi dosti moči, da se enkrat za vselej iznebe nezaželjenega "partnerja", živečega deset tisoč milj. proč.

Tudi če bi ne mogla Indija ničesar očitati Angliji, bi delala razlika v kulturi, zemljepisnem položaju, plemenu in materialnih interesih tako družabništvo za tako efemerno kot so slike v oblakih.

Montagu in z njim tudi vsak drugi inteligentni Anglež ve dobro, da mora "družabništvo" Anglije z Indijo temeljiti na sili, — na najbolj kruti obliki sile in da postaja celo te vrste oprijem z vsakim dnem slabši.

VSEM SLOVENSKIM DRUŠTVOM PO AMERIKI!

Ali ste že določili PREDSTAVO, oziroma PRIREDITEV, koje čisti dobiček naklonite osiroteli in zapušteni deci mladini v stari domovini?

Predpust je tu. Vi se boste zabavali... etroci v Sloveniji pa solznih oči prosijo kruha in vzgoje!

Odbori, članstvo, na noge! Vsako društvo priredi vsaj eno zabavo v ta namen, pa bo že zelo pomagano! Pa gotovo! Še ta predpust!

Iz Slovenije.**Smrt na kosa.**

V Vranskem je umrl učitelj Ivan Jakše, brat Franca Jakšeta, gostilničarja v Novem mestu.

V Strugah je umrl Janez Boštjančič. Kal boleži si je nakopal v vojni. Vedno je bolehal skozi tri leta. Zapusča ženo in tri nedoročene otročice, najmlajše staro 10 mesecev.

Na težkih opeklinah je marla v ljubljanski bolnišnici 65letna Marija Pegan iz Osele. Reva je prevrnila na sebe škaf vrelega kropa in je živela po nesreči še 10 dni. Doma v Oselci je ležala ves teden, predno so jo odpeljali v bolnišnico.

V Kamnju pri St. Rupertu na Dolenskem Jože Brear v 80. letu svoje starosti. Pokojnik je bil kremenit kmetski značaj, kakršnih se le malo najde. V občinskem zastopu je deloval nad 40 let in to z vso njemu lastno spretnostjo. Večkrat je bil izvoljen županom občine St. Rupert in je deloval kot tak vedno vseskozi pošteno in previdno, v blagor svojih občanov. Ko se je pojavil v Sloveniji kmetski pokret, je bil stari Jože Brear odločen pristati in zagovarjati njegov. Z mladeniško odločnostjo je zastopal kmetski program kot predstavitelj liste Samostojne kmetske stranke za Slovenijo. Žrtvoval je takorekoč svoje življenje svojim ljubljim občanom, katerih se je spominjal tudi na smrtni postelji in jim napisal sledeče zadnje slovo:

Z Bogom, znanci in prijatelji. Z Bogom vsi in tud' moj rod, Z Bogom vse, kar je na svet, Z vselej ločim se od tod. Le tebi, črna mati zemlja, Telo ti svojo zapustim, Da vzameš, kar je tvojga In da v prah se spremenim. Slednjic prošim znanee vse, Naj mene spominja se.

Nesreča pri delu.

Pri gradnji prekmurskega mostu čez Muro je ponesrečil delavec Petar Markič iz Hrvaške. Pri dvigavanju hloda mu je zmečkalo nogo. Težko ranjenega so prepe-ljali v mariborsko bolnišnico.

K železniški nesreči v Grosup-ljem.

O vseučiliščniku Bradaču, ki se je ponesrečil v Grosuplju, se po-

roča, da je doma iz Podhoste pri Toplicah in da še živi.

Policija v štirih slov. mestih

Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptuj stane državo vsako leto skoro 40 milijonov kron.

Obsojeni tržiški pretepači.

Sodišče je obsodilo tri tržiške fante Jožeta Verdvijske, Antona Jermana in Franca Winterja radi pretepaštva na občutno denarno globo. Ali jih bo srečala pamet?

Kako so delali v Ljubljani.

Iz Velike Poljane se poroča: Kako se rešuje v Ljubljani socialno vprašanje, naj pokaže sledeči resnični dogodek. V naši občini živi uboga branjevka, kočarica, ki ima sedem neposkrbljenih otrok. Da bi si nekoliko pomagala, si je izposodila denar ter nakupila 200 jajc. Da je nabrala to množino jajc, je morala revica v zimi čez hribe in doline in se ji je pri tem ubilo marsikatero jajce. Jajce je plačala po 7 kron. Pride v Ljubljano in pričenja jih prodajati, in sicer po 9 kron kos. Detektiv jo vlovi in pripelje jo na rotovž. Ker se je zbal, da bi o tem zvedel mož, je povedala napačno ime in zabredla je s tem še bolj v nesrečo. Brez usmiljenja so ji v Ljubljani zaplenili vseh 200 jajc in občinsko sodišče jo je vrhutega obsodilo še na 1400 kron globo. Revica je prišla vsa objokana domov in se hotela na županstvu pritožiti. Toda imela ni niti denar za kolke. Tako nečloveško kruto so kaznovali ubogo mater, ki se je tedne dolgo mučila, da preskrbi svojim otrokom kruha. Gospodje v Ljubljani, če boste na tak način zatirali reveže, tedaj mora priti za vas grozen obračun!

Gostilničarji se niso zadovoljni.

Jugoslovanski gostilničarji so poslali v Belgrad odposlanstvo, da predloži vladi svoje želje in zahteve glede omejitve alkohola in glede raznih davkov in davščin. Zahtevajo tudi ustanovitve gostilničarskih zbornic. Slovenici zapijejo na leto skoraj dve milijardi, Hrvatje pa so tudi krepki pivci in gotovo ne zaostajajo za Slovenci. Gostilničarji pa ljub temu še vedno niso zadovoljni.

Razne vesti.**Novi izumi na polju elektromagnetov.**

Znano je, da sloni elektrotehnik naših dni na vzajemnem delovanju elektrike in magnetizma. Če denemo kos železa v kak krog, v katerega je napeljan električni tok, postane železo magnetično, to je ono privlači drugo železo. Narobe nastane električni tok, če denemo magnet v krog, ki je omo-tan z žico. Na tem načelu sloni vsa današnja elektrotehnika, vsi telefoni, brojavci, električni zvonci itd. Le ena neugodnost je pri tem. Železo ostane namreč kratko dobo magnetno tudi potem, ko nanj ne deluje več električni tok. Ta nedostatek sta odpravila Danca Jonsen in Rabek, ki sta iznašla posebno vrsto kamena, ki ga s silajnim uspehom uporabljata namesto železa in ki izgubi takoj magnetnost, ko tok preneha. Tako so na temelju njunega izuma izdelali aparat za brezžični brojav, s katerim je mogoče oddati v eni minuti 2000 besed, in sicer nad vse jasno in kljub veliki hitrosti, s katero se odčitavajo besede. Brez dvoma je, da bo povzročilo to odkritje velikanske posledice glede nadaljnjega razvoja elektrotehnike.

Klub optimistov.

V New Jerseyu so ustanovili "Klub optimistov". Geslo kluba je: Osmeši se! Vsak član mora podpisati rastopno izjavo: Obvezujem se, da bom po svojih močeh skrbel za izboljšanje sedanjih gospodarskih in družabnih razmer. Obvezujem se, da se bom smešil sam in skrbel za to, da me bodo smešili drugi.

Apno — zdravilo proti jetiki.

Pariski zdravnik dr. Cantieri je obvestil medicinsko akademijo v Parizu o novi metodi zdravljenja tuberkuloze. V svoji spomenici opozarja najprej na dejstvo, da niti eden od delavcev, ki delajo pri peči za žganje apna, ni obo-

Peter Zgaga

V nekem ljubljanskem listu čitam naslednji oglaš:

Na razpolago imam eno sobo in kuhinjo, in sprejemam na stanovanje in hrano več gospodov in gospodičen.

Blazeni ljudje, tesno bo, tesno....

Predsednik Harding se je zavzel za vojaški bonus. Na člane kongresa je naslovil dolgo pismo, v katerem bonus toplo priporoča. Toda njegovi nasveti so sila jalovi.

Podoben je nekemu našemu človeku, ki je rekel nekoč:

Če bi imel klobase, bi si naredil za večerjo klobase z zeljem, če bi tudi zelje imel.

Anglija je plačala svojim vojakom bonus z denarjem, katerega si je izposodila v Ameriki.

Francija istakto.

Dosedaj pa nista Anglija in Francija plačali Ameriki niti obrest, kam šele izposojene svote. Zadnja vojna je bila pa kljub temu dobra šola za vse. Če bi kapitalisti zahrepeneli po novi vojni, bi ne mogli zrekrutirati zadostnega števila vojakov, magari da bi jim bonus plačali vnaprej.

Zarod arterijskih kapitalistov je čuden narod. Dati nečega niti mrvice tistih silnih milijonov, ki so se bili razanožili iz prelite krvi v Franciji.

S silnim ogorčenjem so prekinjali predsednika Wilsona, ki je bil baje prehitro spustil zagrnjalo pred najbolj krvavo igro svet.

Srečna Jugoslavija! V kratkem boš dobila kraljico — po milosti božji ter volji naše in velike antente.

Svečanosti bodo velikanske. Jugoslovanski ministri svet je dovolil šest milijonov frankov nevesti za balo.

Tako je odredil jugoslovanski finančni minister Turek Kuman-džija.

Na leto bo dobival kralj osemnajst milijonov dinarjev.

Dobival jih bo, pa naj izbruhne v Jugoslaviji lakota ali naj zavlada prosperiteta.

Na kraljevsko žlahto se pa tudi ne sme pozabiti.

Pregnani bivši avstrijski cesar Karl Habsburčan bo dobil iz jugoslovanske blagajne dva milijona frankov.

Nasvet svetega Pavla: — Delaj! — je padel med staro šaro.

Poročajo, da je prošil bivši nemški kaiser za kratek "urlaub". Grdo bi bilo, če bi se ne vdeležil poroke svoje nečakne rumunske princezine Marjole.

Pri svadbi naj mu očakaže sedež poleg Kristana, ki niti v očesom trenil, ko so določali, koliko milijonov naj se da nevesti za bališ.

Poročilo o Slavčevi maskaradi bo jutri objavljeno.

Za lilije nedolžnosti me je ogranila najlepša slovenska punca, kar jih je v New Yorku in Brooklynu.

Bog ji daj srečo!

Skoraj pol milijona rubljev za en dolar.

Navsezadnje je dobro, da se boljševiki tako malo brigajo za dolar.

Jugoslovanska**Katol. Jednota**

Ustanovljena l. 1898

Inkorporirana l. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki.

Predsednik: RUDOLF PERDAN, 683 E. 185th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106 Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH PISHLER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik neizplačanih smrtnih: JOH N. MOVERN, 624 N. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:

Dr. JOS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio Street, N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

MOHOK MLADIČ, 2603 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRANK SKRABEC, 4822 Washington Street, Denver, Colo.

Porotni odbor.

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. PORENTA, Box 170, Black Diamond, Wash.
FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Združevalni odbor.

VALENTIN PIRC, 519 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.
PAULINE ERMENO, 639 — 3rd Street, La Salle, Ill.
JOSIP STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELAR, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilko: "Glas Naroda".

Vse stvari tiskajo se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljke naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolnišča sprizgala naj se pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zruši tajnika bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitve novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi z 8 članov ali članicami.

Iz Jugoslavije.**Nune — špijonke.**

Iz Subotice se poroča: Špijonska družba v korist Madžarske je imela veliko večji obseg, nego se je prvotno mislilo. Bila je izobno organizirana in imela zaupnike v vseh stanovih. Tako je zdaj preiskava ugotovila, da so bile celo redovnice v nekem ženskem samostanu v Somborju v zvezi s špijoni, ki so imeli v samostanu redne sestanke. Policija je nemudno izvršila preiskavo v samostanu in našla toliko obtožljivega materiala, da je aretirala več redovnic in jih izročila sodišču kot sodelavke na špijonski aferi.

Božič bivšega nemškega cesarja. "Daily Mail" poroča, da je preživel bivši nemški cesar zadnji božič v znamenju varnosti. Viljemova gostja sta bila le bivši prestolonaslednik in njegov najstarejši sin. Sluge se zelo neza- vdeležene na špijonski aferi.

Aretacija židovskega komunista. V Novem Sadu v Bački je bil aretiran član ugledne novosadske židovske obitelji Martin Komlósi (Kohn) pod težko obtožbo, da je bil v Rusiji eden najkručejših krvnikov "čreščevčike", boljševiški terorist, in da je v Rusiji umoril nekoliko naših ljudi in u-glednih Rusov. Obtožen je zlasti zaradi smrti podporočnika Peske-lja in dobrovoljca Milkovića. Pre-ganjati je tudi naše ljudi, ki niso hoteli pristopiti k boljševikom.

Njegova zločinstva izpričujejo 2 očitvele iz Rusije. Kohnova are-tacija je vzbudila veliko senzacijo, ker je bil določen za glavnega uradnika nekake madžarskega lista, ki začne v kratkem izhajati v Novem Sadu. Aretiranec-komunist je bil izročen sodišču.

Smrt Čeha zdravnika. V Cirkvenici je umrl in bil tam-kaj pokopan Čeh dr. František Wais, zdravnik iz Lubačevca na Moravskem. Bolehal je že dalj ču-sa ter iskal zdravlja na jugoslo-vanski Rivieri. V vojnem času je bil vojaški zdravnik v Mostaru v Hercegovini in je tedaj rad šel na roko našim ljudem.

Posebna taksa v Jugoslaviji je uvedena za vse oglaš v časopi-sih, kolektarjih, periodičnih li-stih, knjigah in podobnih publi-kacijah, ki je precej visoka.

Roparski umor v Slatini. Iz Osjeka prihaja poročilo, da je orožništvo ustrelilo ubežnega morileca hotelskega slugo Ivana v listu tega poročevalca.

PRIHRANITI SVOJ ZASLUŽEK -- JE KREPOST!

ALI VEŠ, kako dolgo boš sposoben za delo?

ALI ŽELIŠ imeti svoj dom in svojo rodbino v njem?

ALI VERUJEŠ da si neodvisen, ko imaš prihranjen denar v banki? Da nikogar ne prosiš miloščine in posede? Vsakdo te spoštuje, ker ve, da si svoj v svojem!

DELAJ, PAZI IN ŠTEDI — IN BODI SAMOSTOJEN!

Pri nas nosijo uloge do nadaljnjega 4% na "special interest account". Pokritja z najboljšimi državnimi in mestnimi bondi. Državno nadzorstvo. Vloge pošljite po pošti potom "postal money order" vsak teden ali vsak mesec.

FRANK SAKSER STATE BANK

glavno zastopstvo Jadranske Banke

82 Cortlandt Street,
New York, N. Y.

Vladar.

Leo Bily.

1.

V neki deželi je gnal narod. — Brez vse volje je bil; ovenel je bil kakor ovčje liske v zimskem času. Življenje se je točilo liki kolesu in nikomur ni prišlo na misel bežati od tod. Ljudstvo je bilo zaljubljenih svojih dni. Njihov ni bilo in strahu pred jutrišnjim dnem tudi ne! Tako velika je že bila o. vnelost volje v tej deželi, da tujci se kar nič več niso mogli gledati tega bednega ljudstva in njegovega življenja.

To je bila nekaka čudna bolezen, dosegljiva svetlo raznana. Tudi opazovalci, ako so sploh mogli kaj časa med tem ljudstvom živeti, so dejali: da mu je usojeno izumreti. Učni raziskovalci so pisali o tem narodu debele knjige z enim in istim prerokovanjem: — izginil bo! — in taji zasmejal se so lepi v njegovi sredi po njegovih mestih posmehovalne lepote o njem samem. Veseli izleti so se prirejali v to deželo, katerih udeležniki so razbijali palice ob hrbtih gnajočega ljudstva, žene so bile onečestevane, imetje uničevano — ali prebivalci te čudne dežele se niso branili, le pokorno so se ogibali in pozdravljali tujce s pomnoženimi spoštovanjem. Njihove mučitelje je že vse omrzelo. — Zgnusilo se jim je to bedno ljudstvo brez sleherne volje, dovolj so imeli že te zabave. Izgubiti so se ga začeli kot nekakega močvirja duša, boječ se, da se sami ne okužijo.

Le tam na visoki gori je živel stari, poslednji ostanek slavnejše narodeve dobe. Edino ta stari je imel še voljo, redki ostanek minulih časov, ali njegovo telo je bilo izmožgano in tako je bila tudi njegova volja neplodovita. — Strašne muke je trpel, ker je ni mogel pokazati ob zatoni življenja. Čele dneve in noči je stal na svoji gori, gledajoč na nebeski svod; ugasle oči so pa molile, da bi vendar Bog pomagal in pretresel ta narod ter mu vrnil voljo, sree pa je že dolgo prenehajo verovati v spoštev te molitve.

II.

In nekake dne je prišel koristolovec, pojavil se je v glavnem mestu tega naroda brez volje, napadel je starega slabomernega — kralja in se polastil vlade. Strah in groza je preletela vsa deželo. Nihče pa se ni upal niti ganiti proti temu strahovnemu dogodku. In ko je novi kralj zagrozil s smrtjo vsakemu brez razlike, — kdor bi le znil besedo proti njemu, so takoj drugi dan vsi častopisi v deželi priobčili najudenje in najpavšenostne uvodnike o novem vladarju, in stari kralj je bil pozabljen.

Nekoliko časa se je kralj zabaval, da vest, da ima on edini v celni silni deželi voljo, napolnjevala je njegova prsa s porosom, kakršnega se ni poznal do tedaj. Ali kmalu je čutil, da upada tudi njegova volja zaradi pomanjkanja vsakega odpora drugih. Njegova duša se je napolnila z gnušom — proti temu ovenelemu, bednemu ljudstvu, z gnušom se je razvil srd, ki je rasel v krvoločno sovraštvo.

Tako se mu je vgnusila čeda njegovih podanikov, da je neprestano premišljal, kako bi najkrajše izkluči njihovo potpelnost. Povaljal je davke tako, da se je moralo ljudstvo potiti do krvi. — Zdihovali so, bridko jokali, delali noč in dan in — plačevali, plačevali. — Gledališča so se zaprla, igre v cirkuzih prepovedale, na trgu so bili razbiti in sežgani vsi godbeni instrumenti vse dežele, da ne bo niti žarek umetniškega čuta razsvetljal bodočih tennih — dni. Nato je razposlal po deželi svoje biriče, da bi vohali, kdo zine besedo proti njegovim poveljem. Biriči so se vrnili brez sleherne uspeha. Ta nečuvstva boječnost je v divjim srom napolnila kralja. In v nočeh, navdušen po zaužitem vinu, si je izmišljal še nesmiselnije in bolj divje zakone. Izdal je zakon, da bo jahal po mestu na konju v rdeči obleki. Kdor se zakasni na ulici in razžali rdečo obleko kraljevo, bo na najbližjem svetilniku brez sodbe obešen. In kralj jaha, škrlat ga ovija, za njim se podi na ognjevitih konjih truma biričev in rahljav. Celo mesto preja, jezen, nevoljen se vrne v svojo palačo. Celo mesto — kakor bi izumrlo. Prebivalci so se poskrili, kamor

se je le kdo mogel, v kleti, v luknje, le da ne bi razžalil najvišjega gospoda z nečistim svojim pogledom.

III.

In kralj se je neznansko razsrdil in prisegel: — Uničim ves narod, to svojat brez volje, ki ni vredna, da živi pod tem solncem. In ta misel ga je omamila kakor najslabša pijača. On, nekdanji koristolovec brez strehe — in danes hoče uničiti ves narod! Imenitna misel: ko bi ta svojat imela samo eno glavo! Z enim mahom bi bilo po nji! Vladar misli, misli, napuhuje se, raste sam pred seboj in naposled vidi popolnoma jasno: — Jaz sem usoda tega ljudstva! Jaz sem Bog teh ljudi! Jaz sem njihov vsemočni malik! — Vladarju se začne v glavi vrteti, ko kriči te besede pol vina, in takoj, se v tisti noči, izda proglas po vsem kraljestvu. Sebe postavi za malika, določil čiščenje in krvave ljudske dani.

Žrtve ne primanjkuje, vedno več jih je. Otroke trgajo materam iz naročij in jih — žrtvujejo. Stare rodilce srebrnih las love, pred očmi otrok jih vodijo uklepane v verige in jih — žrtvujejo.

IV.

Nihče se ni upal spregovoriti, nihče pospevati. Dežela je trepetala groze in trpela. Le enkrat je bilo: iz gora je prišel visok stari, stoletni, lasje in brada so mu bili beli ko sneg, oči skoro ugasle od starosti. Postavil se je pri vhodni kraljeve palače: prišel je prosi za bedno svoje ljudstvo, ker mu drugače ni mogel pomoči. — Njegova stara duša je trpela, imel je še veliko neizrabljeno voljo, toda misle njegove so že ovenele, starost je njegove sile izsušila za vedno. Vladar je pravkar jahal k obredom, zapovedanim v čiščenje, je najvišji in edinega malika v kraljestvu vladarja samega.

Stoletni stari gleda z ugasi in očmi vladarja, naravnost gleda v strašno oči krvavega malika. Nekaj čisto drugega vidi stoletni mož, kajti oči, ki so preživele celo stoletje, vidijo vse neke drugega kot oči ostalih ljudi. In stari gleda, gleda in se zgraža. Nadeja se nekaj velikega, toda namesto da bi stopil pred kralja, sklenil je roke in prosil milosti za to bedno ljudstvo, za konce žrtve, pade stoletni stari na kolena, s čelom se dotika tal in sepeče: — Naš dobitnik! Veliki naš dobitnik!

Mislili so, da je starček zblazen. Prinesli so palice in ga nabili. Kralj pa mu je pljunil na sive lase: — Glej bedni stavek — tu je kraljevi odgovor za tvojo pasjo pokorščino!

In izdal je zapoved, naj se žrtve pomnože.

V.

V deželi je zadušljivo, nepopisna tiho vladava vsespod. Celo pogledi molče. Oči se v sramoto ogibajo očem. Proti nebu se paval dim z oltarjev krvavega malika — vladar nadaljuje svoje — grozno delo. Svojo voljo je postavil proti vsemu narodu. Med božja dejanja posega.

Naenkrat mu prinesejo ogledalo. In vest, zmučeno in žalostno ljudstvo hodi tajno v nočeh, v neke gozde, kjer se klanja staremu maliku, mu žrtvuje in ga prosi tolažbe v trpljenju.

Najpoprej se je vladar zasmel bednemu protivniku. Kaj! Iztesana kladja iz kamena, on pa živ človek krute sile, vtečena živa usoda, živci malik! Vendar se je nepričakovano razžalostil. — Ta kladja, četudi je kamenita, vendar je nasprotnica njegove vsemočne volje — neznosno!

Prepovedane so bile takoj te tajne božje poti k maliku kot v teledajja. Kralj sam pa je malika razbil s kladivom na tisoče kosčkov. Ali glej čudne stvari! Ta malik, razbit, uničen, pa oživel je v tisočih kosčkih, brez konca in možnosti ga vjeti in ubiti. Takoj drugi dan, potem, ko je samo včlanstvo z lastno roko razbilo malika, je odneslo ljudstvo vse, tudi najmanjše kosčke njegove.

Najmanjši kosček se je smatral kot redki amulet, predragocena tolažba v trpljenju in žalosti. — Ljudje so se začeli tajno shajati k čiščenju teh kosčkov, zapirali so duri za seboj kot puntarji, — molili so, razgovarjali se, tajno se

posvetovali. Vladarjevi svetovalci so mu hitro svetovali, da je treba poseči vmes, energično, z železnimi roki.

Biriči in bobnarji so najpoprej naznanili po vsej deželi, naj vsakdo prostovoljno odda ostanke razbitnega malika kraljevskim službenim in slavnim uradom. Drugače zapade smrti. Pa glejte! Nihče se ni pojavil! Ta splošni molk, ta trdovratnost vsega ljudstva v deželi ovenele volje je bila tako grozna novost, da je marsikoga prvič pretresla groza pred nekaj nezasišnim, neznansko — strašnim. Nihče iz celega pokolenja ni še slišal o čem podobnem. Upreti se vladarju! Groza! In razliti so se po vsem narodu neki čudni valovi, v katerih so dvorci ogledni in ovađni videli nekaj, česar se niso nikdar nadejali, namreč v državi se je pojavila volja.

Vladar je zbesnel. Zapovedal je natanko preiskati vse hiše in stanovanja. Sodni slugi in biriči so pregledovali postelje, vzdigovali deske sobnih tal, tu pa tam so našli kosček malika, zaplenili vse in kradli, kar se je dalo. Prišli so pa povsod na kruti, obupni odpor ljudstva.

Ljudje so bežali v gore, puščav, v vse biričem v plen. S seboj pa so nesli na prsih dragocene kosčke bivšega nečrednega kame-nitega malika; očetje so jih dajali otrokom kot najdražjo dedščino. V življenjski nevarnosti so jih osili begunci za mejo države. — V sverho prikritja teh ostankov malika so postavljali veitkanske, redobitne kleti in sklicevali tajne shode. V deželi je vrel in bilo je gibanje kakor že davno ne. V tem kraju je kdo ubil kraljevega biriča, tam so ga kralju poslali narač, potem ko so mu posmesno obrili pel glave. Nihče se ni nadejal, in puntarji so prišli, nihče se ni nadejal, in puntarji so izginili. Tu pa tam so se pojavili čudni ljudje, ter začeli na trgi in na hribih govoriti ljudstvu, je bilo kot v plameniti blaznosti.

Neke noči pa je bil razbit državni malik — kraljeva podoba. Vladar se je razžalil in je prisegel, da potepta te ljudi kot črve. Vsi tesarji v deželi so bili poklicani, da postavijo vešala, in mizarjem je bilo naročeno delati ravke. V lastnem smradu svoje gnilobe naj izgine cel narod, — bedna ta svojat brez volje.

Vešala pa so bila čez noč razbita. In drugo noč zopet. In kralj, besneč jeze, gre na čelu jedne vojske proti upornemu ljudstvu. Dvakrat se vržejo oklepniki na ljudstvo, bijoč po njem s sabljami. Ljudstvo se ne umakne. Vladar zapove se večjemu moštvu jezdecev, naj vse poteptajo, tudi sam zajaha na divjem konju v nemem trgu prodajali mladeniči in mladenke. Kontrast starega režima je v tem, da je vladala kriza zaradi kruha, dočim se se mednarodno izkosičale ruske žitnice.

Treba je same prepotovati neizmerno, prazno in bedno ravno od Volode do Viaka, doli po centralni Rusiji do vroče in suhe stopke Kalmuka in Kirgiza, da se o-ceni velika gospodarska razlika, ki je ovirala evolucijo Rusije. — Nasprotno pa je ob morju in rekah od Samare do Orenburga, od Samare do Ufe, ob železnih od Caricina ob Volgi polno ogromnih štirivoglatih skladišč, kjer se je nalagalo na tisoče in tisoče ton žita za Evropo. Tu je bilo bajno slovo mednarodno carstvo ruskih žitnic, od katerih ni imel ruski kmet nobenih koristi, ker ni mogel spraviti svojega žita na trg. Ki je bil na razpolago le za veleposredstva, obdelana z najnovejšimi tehničnimi pripomočki. Ruski kmet je živel v lesenih bajtah in vse njegovo poljedelsko orodje je bilo leseno. Stari režim se ni trudil, da najde sredstva za preporod vasi, tudi Nemčija je bila nekoč v podobni krizi barbarske primitivnosti, toda med Nemci so se našli ljudje, ki so povzdignili vas ter razširili civilizacijo. Ruski kmet je še do leta 1890 obdeloval samo ono zemljo, ki je bila v neposredni bližini vasi. Rusko plestvo je izkoriščalo bednega kmeta. Eden najelementarnejših vzrokov ruske krize je različnost mentalitete. Povsod na svetu se delijo ljudje v dva razreda: v izobražene in neizobražene. V Rusiji je bila ta razlika ekstremna, Izobraženci so bili plod "evropeizirane" Rusije, kmečka masa

Glej! Neki uličnik vrže s pračo kamen. Kamen zadene kralja v glavo. Zvrne se, postane mu tema celo telo trepetu bolesti. Ker leži vladar, g. sopuska vojska, brati se z ljudstvom. Z zmagošlavnim petjem se vrača ljudstvo v svoje domove.

Vladar pa, smatran za mrtvega, leži v omedlevici na praznem trgu do noči, zapuščen kakor pes.

VI.

Temna noč. In v ti noči skozi vodne megle pluje po reki ladja, da dalje in dalje. Na ladji leži v polusnanih človek, slečen je, le malomarno pokrit s plaščem. — Poleg njega pa sedi častitljiv stari, lasje in brada kakor mleko. Velikastvena prikazen. Ugasle stoletne oči gledajo v obraz spečega.

Zdaj se prebudi speči človek iz polspanja in prestrašene oči spoznajo starčka.

— Kie sem, starček?

Starček ne odgovarja. Je stoletne oči gledajo, gledajo. — Tebi sem enkrat pljunil na glavo, ali se spominjaš?

Starček ne odgovarja, molči, na ležečega gleda.

— Nagradim te kraljevske, — starček! Ti si moj rešnik! Vladar sem v ti deželi. Usoda sem tega ljudstva, njegova usoda, njegov malik, njegov Bog!

Starček ne odgovarja. Je dalje vesla, ladja na teče po tihih valovih dalje in dalje. — Usoda? — Bog? Malik? — razmišlja starček.

— Naš dobitnik pač! — misli stoletni mož. — Tebe smo potrebovali, storil si mnogo dobrega. Prez tebe bi preneli. Tentat si nas, in glej! Vstali smo! Pohajal si nas in glej! Rasli smo dan na dan! Domisljal si se, da nas uni-

Gospodarski položaj Nemčije.

Pred vrhovnim svetom velike antante v Cannesu je dne 12. januarja obrazložil glavni nemški delegat, bivši minister Rathenau, gospodarski položaj Nemčije z namenom, da dokáže, kako mora — nemška država propasti, ako se ji ne olajša breme, naloženo ji v reparacijskih določbah mirovne pogodbe. Gotovo je Rathenauov eks-pozé enostranski in morda v mnogih trditvah pretiran, vendar podaja tako podoben sliko sedanjega gospodarskega stanja Nemčije, da ga je vredno zabeležiti vsaj v glavnih obrisih.

Uvodoma je dr. Rathenau poudarjal, da je Nemčija pripravljena izpolnjevati svoje reparacijske obveznosti do skrajne granice svoje zmoglosti. Nemčija je pretrpela tri strašne udarce; izgubila je strahovito ljudi, bila je premagana in preživela je veliko revolucijo. — Postavljena je pred dve ogromni nalogi: plačati milijardne odškodnine, pri tem pa samirati svoje finance.

Nemčija je dežela meznega dela. Ona uvaža sirovine, jih predela in prodaja fabrikate. Po vojni ji je od sirovin ostal le premog. Vse drugo mora kupiti. Plačevati more le z denarji. Aktivna trgovina, odnosno plačilna bilanca, je za Nemčijo neobhodno potrebna. Ta plačilna bilanca je že vnaprej obremenjena z uvozno potrebo — 2,5 milijard živil in 2,5 milijard sirovin. Povrh ima Nemčija plačati letno tri četrtine milijarde zlatih mark izvoznemu, na Nemškem se nahajajočem kapitalu, medtem ko je pred vojno od svojih investicij v inozemstvu prejela 1,5 milijarde dohodkov na leto. Njena plačilna bilanca je torej obremenjena s 5,75 milijardami, proti katerim znaša aktivum nemškega izvoza le 3,5 do 4 milijarde zlatih mark; plačilna bilanca je za dve milijardi pasivna, pri čemer pa ogromne številke vojne odškodnine še niso vračunane.

Kako je mogoče kriti pasivno plačilno bilanco? Možnosti so — tri: prodaja substance narodnega premoženja, velika zunanja posojila ali pa prodaja domače valute.

Prodaja substance narodnega premoženja se vrši v ogromni izmeri. Inozemci so nakupili mnogo nemških podjetij, akcij, obli-gacij, celo polihstva. Znanje posojile se ni posrečilo. Tako je postala nemška marka predmet mednarodne spekulacije. Morali smo prodajati nemški denar, da nabavimo tuje valute. Do srede maja 1921 se je prodaja vršila normalno. Potem je nastala katastrofa: ko smo si morali preskrbeti za plačilo reparacij 30 milijard papirnih mark, so kupei našega denarja pričeli s strahom. Marka je padla vedno globlje in dolar se je povzpela od 55 na 300!

Ureditve budžeta ne pomaga mnogo, dokler valuta ni v ravno-težju. Vsek novi padeci podere vse račune.

Nemški proračun izkazuje 85 milijard izdatkov brez reparacij. Podvojili smo davke, tako da je nemški državljani danes najbolj obremenjeni davkoplačevalci na svetu, povsili bomo znova železniške tarife, ustavili državne prispevke za živila. Na ta način upamo doseči proračunskega ravnotežja.

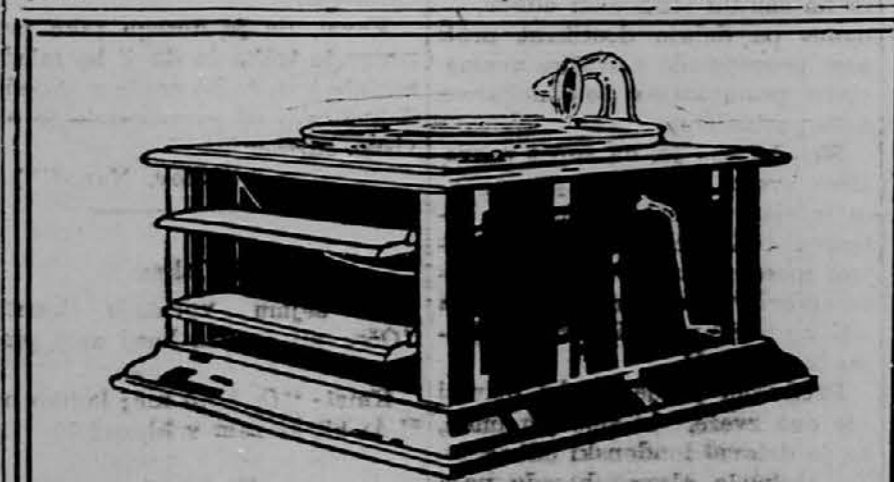
To je edni budžet. Izredni proračun, ki vsebuje odškodnine in druge stroške iz mirovne pogodbe znaša za leto 1922 nad 135,5 milijard mark.

Prihrankov Nemčija nima. Pred vojno so znašali prihranki na leto 6 milijard zlatih mark, sedaj pa je Nemčija v svojih prihrankih za 1 do 2 milijardi zlatih mark definitivna. Dr. Rathenau računa število delavskega ljudstva na 21 milijonov in na vsakega 2400 delovnih ur na leto. Za kritje deficita v prihrankih itd. je potrebnih na manj deset milijard delavskih ur ali z drugimi besedami štiri milijone ljudi več mora danes na Nemškem delati nego pred vojno, ne da bi bil celokupni delovni efekt večji nego pred vojno. Reparacijski izdatki niso vzeti v poštev.

Dr. Rathenauov referat je napravil na vrhovni svet velik vtis.

Propast ruskega carstva.

Znani italijanski novinar Virgilio Gapda, bivši petrogradski dopisnik turinske "Stampa", je izdal knjigo, ki je vzbudila veliko zanimanje. Virgilio Gayda je znan kot dober poznavalec pred-vojne Rusije. Predvsem opisuje svoje naziranje o starem carskem režimu in o položaju ruskega kmeta do leta 1861, ko se na javnem trgu prodajali mladeniči in mladenke. Kontrast starega režima je v tem, da je vladala kriza zaradi kruha, dočim se se mednarodno izkosičale ruske žitnice. Treba je same prepotovati neizmerno, prazno in bedno ravno od Volode do Viaka, doli po centralni Rusiji do vroče in suhe stopke Kalmuka in Kirgiza, da se o-ceni velika gospodarska razlika, ki je ovirala evolucijo Rusije. — Nasprotno pa je ob morju in rekah od Samare do Orenburga, od Samare do Ufe, ob železnih od Caricina ob Volgi polno ogromnih štirivoglatih skladišč, kjer se je nalagalo na tisoče in tisoče ton žita za Evropo. Tu je bilo bajno slovo mednarodno carstvo ruskih žitnic, od katerih ni imel ruski kmet nobenih koristi, ker ni mogel spraviti svojega žita na trg. Ki je bil na razpolago le za veleposredstva, obdelana z najnovejšimi tehničnimi pripomočki. Ruski kmet je živel v lesenih bajtah in vse njegovo poljedelsko orodje je bilo leseno. Stari režim se ni trudil, da najde sredstva za preporod vasi, tudi Nemčija je bila nekoč v podobni krizi barbarske primitivnosti, toda med Nemci so se našli ljudje, ki so povzdignili vas ter razširili civilizacijo. Ruski kmet je še do leta 1890 obdeloval samo ono zemljo, ki je bila v neposredni bližini vasi. Rusko plestvo je izkoriščalo bednega kmeta. Eden najelementarnejših vzrokov ruske krize je različnost mentalitete. Povsod na svetu se delijo ljudje v dva razreda: v izobražene in neizobražene. V Rusiji je bila ta razlika ekstremna, Izobraženci so bili plod "evropeizirane" Rusije, kmečka masa

POSEBNA RAZPRODAJA. POSEBNA PONUDBA

Ta slika Vam pokaže pravi glasi Columbia Gramofon, kateri igra tako čisto in glasno, da se slišita na milje daleč. V zalogi jih imamo 300 in da jih čimprej razprodamo, damo vsakemu kupcu, ki naroči tak gramofon, čisto zato zavratno iglo ali par manjših gumbov za \$5,00; ženski pa damo krasno okrašeno napravo broško za \$5,00 in sicer zastojni. Garantiramo, da je vsak gramofon pravi Columbia nov in ne ponarejen. Ako je kaj drugega, Vam vrnemo denar takoj. — Cena gramofonu na eno močno pero je \$30. — Cena gramofonu na dve močni peresi je \$35. V zalogi imamo pravne slovenke, nemške in v vseh drugih jezikih gramofonske plošče po 75 centov ena in vsaka igra na dveh straneh. Cenike pošljimo zastojni, pišite ponj na:

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

pa proizvod inercije ruske vasi. Ruski kmet je ostal v svojem patrijarhalnem stanju razvoja z dolgimi lasmi in s stoletnimi narodnimi nosami. Tako je nastal velik jez, ki je izvor velike ruske drame. Niti ogenj revolucije ni mogel uničiti teh dveh struj. — Intelektualci so se napajali z do-trinami in s tujimi idejami. — Dva tabora sta si stala nasproti: zapadnjaki in slavofili. Zadnji propovedujejo Rusiji individualni razvoj in posebno poslanstvo na svetu. Ta misel pa je plod Hegelove filozofije, katere pristati niso samo aristokrati, ampak tudi ekstremni intelektualci kakor Bakunin in Ljening. Ljeningova pogreška je v tem, da je pričel svoje delo s psihološkega in ne z gospodarskega determinizma. To je splošna komunistična pogreška. Ljening je mislil, da je ruski narod zrel za revolucijo, v resnici pa niso obstojale v Rusiji niti naj-

elementarnejše Marxove ideje za socialno revolucijo. Koncentracija kapitalistov na em in delavcev na drugi strani je bila komaj v začetku. Rusiji je manjkala razvoj cellega devetnajstega stoletja. Evolucije zgodovinskih dob se ne morejo preskočiti. Velika francoska revolucija je vrгла kralja, odstranila razredna nasprotstva, — toda ni izpremenila gospodarskega toka, ki se je iz fevdalnega režima razvil v kapitalistično oblast Neuschep Ljeningove ideje, da reši problem propasti ruskega carstva dokazuje, da revolucija ni bila plod socialne zrelosti. Izročena v vojni, ki je le poostrišla materialno in duševne bolezni, je prišla Rusija do skrajne točke kakor carski Rim v dobi dekadence. Ker ni prišlo do invazije tujcev, je — padla v anarhijo, v kateri je zagospodoval boljševizem s svojimi zadnjimi energijami.

Knjige! = Knjige!

POUČNE KNJIGE

Angleško-slovenski slovar — Dr. Kern	\$5,00
Slovensko-angleški slovar	1,50
Nemško-angleški slovar	1,50
Nemški abecednik	75
Nemško-angleški tohnac	60
O lepem vedenju	50
Slovensko-nemški slovar — (Janežič Bartol)	4,00
Angleščina brez učitelja	40
Čitilica. Navodilo za čitanje in pisanje srbske in cirilice	50
Deklečina. Spisal Anton B. Jeglič	50
Gospodinstvo — Purgali, Praktična knjiga za naše gospodinstvo (Trdo vezano)	1,50
Knjiga o lepem vedenju Urbanca, (Trdo vezano)	1,00
Bladenčica, Ant. B. Jeglič	50
I. zvezek	50
II. zvezek	50
Navetli za bško in dom. Kodetna knjiga za vsako hišo	1,00
Pravila za otroke, Dr. J. Dostojan	65
Varčna kuharica, za slabe in dobre čase	1,00

RAZNE POVESTI IN ROMANI

Jos. Jurčič, 4. zv.: Ovet la sed.	75
Hči mestnega sodnika itd.	75
Jos. Jurčič, 5. zv.: Sosedov sin. Sin kmetkega cesarja itd.	75
Jos. Jurčič, 6. zv.: Doktor Zober, roman	75
Tugomer, tragedija	75
Dve sliki — Ksaver Meško	40
Eduo brezdno. Ni vse zlato, kar se so svetli itd.	35
Patrica, povest iz irske junaške dobe	50
od svobodnega solunec, zgodovinska povest, 1. zv.	1,25
od svobodnega solunec, zgodovinska povest, 2. zv.	1,25

POVESTI SLOVENSKEGA Ljudstva

Povest iz zabave, Ealan	35
Romancija, povest	50
Sisto e Sesto, povest iz Abrucev	50
Sluke in povest, Ksaver Meško	35
Student naj bo, — Naš vsakdanji kruh	35
Vesela povesti: Za možena, — V pustih je bla. — Pravda med bratom	35
Vojskavir sil poganstva na kmet, povest	35
eter Zgaga	35
Deli z orožjem	40
Knjige družbe Sv. Mohorja	35
Duhovni boj (344 str.)	35
Mestja (1. zv.)	35
Mestja (2. zv.)	35
Zgodovina slov. naroda (5. zv.)	35
Zgodovina slov. naroda (6. zv.)	35
Mladim srcem (2. zv.)	35
Slojal K. Meško	30
Knjiga za lahkomiselne ljudi, Spisal I. Cankar	1,75
et tedu v v zrakoplovu	2,62
amerika la Amerikanci	6,00

JUDSKA KNJIZICA — POVESTI

1. sv. Znanje in štrik. Povest de-ektivna Sherlock Holmes	30
2. sv. Darovana. Zgodovinska povest iz dobe evropskih apostolov	30
3. sv. Jurnak Zmagoval, povest — Med Plazovi, tirolska povest	30
4. sv. Biale življenje, povest	30
5. sv. Zadnja kmečka vojska, zgodovinska povest	75
6. sv. Gosdarjev sin — Finigar, povest	30
7. sv. Prihajak. Zrimiva povest	40
8. sv. Brenclj: Kako sem se jaz likal, 1. zvezek	1,00

RAZGLEDNICE

Zabavne, različne, dobat	30
Newyorške, različne, dobat	30
Panorama mesta New York, 25 slik	30
Panorama mesta Celje, 21 pal-cev dolge	30

Z ZADNJO POŠILJATVIJO SMO DOBILI NASLEDNJE KNJIGE:

Pravilice za Mladino, S. Košutnik	30
Gozdomnik, (2 zvezka)	1,00
Dostojno vedenje	30
Pravilice H. Majar	30
Godčevski Katekizem	30
Peneška Vedeževalka	30
Cvetke	30
Pozigalke	45
Svetna noč	25

Opomba:

Naročilem je priložiti denar, bodisi v gotovini, money order ali pošto-znamke po 1 ali 2 centa. Če pošljete gotovino, rekomandirajte pismo. Ne naročajte knjig, katerih ni v eniku. Knjige pošiljamo poštne preste.

Slovenic Publishing Co.,
82 Cortlandt St.,
New York

